

Hasznos előszállítások

Milliók megtakarítás vállalatoknak

A népgazdasági áruter-melésnek fokozásával párhuzamosan idén tovább növekszik a vasút áruszállítási munkája. A megnövekedett feladatokra utalnak a MAV Szegedi Igazgatóságának első negyedévi adatai, melyek szerint március végéig 2,4 millió tonna árut szállítottak el, 91 ezer tonnával többet, mint az előző év azonos időszakában. Különösen öröndetes, hogy a tranzitforgalom 57 ezer tonnával, s az export is 30 ezer tonnával haladta meg a tavalyi eredményeket. Egyébként az elszállított árumennyiségből 1 millió 380 ezer tonnát az Igazgatóság területén levő állomáson rakták vasúti kocsikba.

Eredményes volt az első negyedévre meghirdetett előszállítási akció. Igaz, végleges adatok még nem állnak rendelkezésre, de az már most is látható, hogy az

Igazgatósággal szerződést kötött 16 vállalat jól kihasználta a vasút által kínált kedvező feltételeket. A januári és februári végleges adatok szerint az említett 16 vállalat közül hét a tervezettnél 140 ezer tonnával több árut fogadott, ami után 2,5 millió forint fuvardíj-visszatérítésben részesült. Különösen szép eredményt ért el a DÉLÉP, mivel két hónap alatt 102 ezer tonna árut fogadott, ezért 649 000 forint fuvardíjat kapott visszaszá. A hódmezővásárhelyi Közüti Építőipari Vállalat az előző évi árumennyiségének kétszeresét hozatta, amiért 690 ezer forintot utalnak vissza. A többi szegedi vállalat közül a Közüti Igazgatóság és a Magas- és Mélyépítő Vállalat szintén tervben felüli mennyiséget fogadott február végéig. Rajtuk kívül más vállalatok és üzemek is éltek a vasúti csúcsgazdálkodásának tehermen-

tesítésére irányuló lehetőségeivel. Ennek eredményeként a vasúti igazgatóság területére az első negyedévben 3 millió 380 ezer tonna áru érkezett. A két legfontosabb tömegáru közül kavicsból 635 ezer, míg kőből 366 ezer tonna érkezett.

Csongrád megye területére köből 188 ezer, kavicsból pedig 278 ezer tonna érkezett. Az említett tömegáruk nagy részét irány- és fordvonatokkal szállította a vasút. Csupán Kiskundorozsma állomásra március végéig 142 irányvonat futott be, ebből 99 a DÉLÉP részére hozott kavicsot. A DÉLÉP és a vasutasok jó együttműködésének eredményeként az irányvonatokat az engedélyezett rakodási időn belül kirakták, s a tervezettnél korábban visszafordították újabb szállítmányokért.

G. J.

Segítség a téeszék gazdálkodásához

Ellenőrzések tapasztalatai

Az ellenőrzési iroda — a megyei mezőgazdasági szövetkezetek szövetsége mellett működik — alapvető segítséget nyújt a téeszék gazdálkodásához. Az elmúlt évben 33 általános vizsgálatot, 21 célvizsgálatot és 9 té-mavizsgálatot tartott Csongrád megye gazdaságaiban. A revizorok összesen 1665 napot töltöttek el a szövetkezetekben.

Jól működnek a gazdalkö-zösségekben az ellenőrző bizottságok. Csupán az a hiányosság, hogy nem tartanak utóellenőrzéseket, illetve azokról nem készítenek jegyzőkönyveket.

A döntőbizottságok munkáját is törvényesnek találta a revizorok. Igen magas színvonalon dolgoznak a szövetkezeti nőbizottságok. Általános megállapítás, hogy a közös gazdaságok többségében a különböző bizottságok munkája aktív, s jól illeszkedik a szövetkezeti önkormányzat rendszeréhez.

A termelőszövetkezetben az üzemi szervezet, az irányítási rendszer általában összhangban van az üzem méreteivel és megfelel a kialakított termelési szerkezeteknek. Ez még a kisebb területeken boldoguló, gyengébb termőhelyi adottságú gazdaságok esetében is így van. Tapasztalható azonban az is, hogy a vezetés túlzottan koncentrált, egy-egy vezető a különböző részfeladatok megoldásában is fenntartja magának az intézkedés jogát. Ugyanakkor több téeszékben az üzemi ve-

zetők hatásköre nincs elégtőn szabályozva.

A kukorica termesztésében elismerésre méltó eredményeket produkálnak néhány gazdaságban, ám nemcsak olyan területeken termesztik, ahol az adottságok erre igen alkalmasak, hanem a Szeged környéki homokföldeken is, ahol pedig a terméshatások igen-igen silányak. Napjainkban éppen a termelési tájkorzettek kialakításával ez elkerülhető.

Jelentősen javult a tápanyag-gazdálkodás, a talaj-erő-visszaforgatás színvonala. Növekedett a műtrágya-felhasználás. Általánossá vált a talajok tápanyagtartalmának a vizsgálata, de a tápanyag-vizsgálatokra, kapott szaktanácsadással több helyen nem éltek. Csökkent az egyes gazdaságok terméseredményei közötti aszóródás, de még mindig tapasztalható indokolatlan különbség, s ezt nem lehet csak az objektív körülményekkel indokolni.

Az állattenyésztés termelési színvonala jó. A tejtermelés fokozása érdekében hozott közgazdasági szabályozás meghozta a várt eredményt. Több gazdaságban mindenáron többlettermelésre törekedtek, és indokolatlanul sok abrakot használtak fel, nem nagyon figyelve az önköltség alakulására.

A szarvasmarha-tenyésztés szakosítása csak a tejhasznosítás vonatkozásában hozta meg a kívánt eredményt. A húshasznosítás állomány nem fejlődött, vagy csak kevés. Az elért termelési

eredmények közepesek. A legtöbb gazdaságban ez az ágazat veszteséges. Ennek okát elsősorban a kialakított ár- és szabályozórendszerben, másodsorban pedig a szövetkezetekben levő rossz adottságokban kereshetjük.

A sertésenyésztésben is bőven van tennivaló. Ahol korszerűtlenek voltak a telepek, s az ágazat veszteségesen működött, felszámolták a sertésenyésztést. A korszerű sertéstelepekkel rendelkező gazdaságokban viszont mind a tenyésztési, mind a termelési eredmények javuló tendenciát mutatnak, egyre több hízót adnak piacra, csökkent az abrakfelhasználás, az elhullások, a kényszervágások aránya.

Új történész acta

Három érdekes tanulmánnyal ismerkedhet meg az olvasó, ha belelapoz a József Attila Tudományegyetem Acta Historica-sorozatának 62. kötetébe. A kiadvány szerzői — Makk Ferenc, Rákó István, Szántó Imre — népünk és városunk történetének ez ideig kevésbé kutatott kérdéseivel foglalkoznak.

A kötet nyitó tanulmányát, amely egy nagyobb téma, a XII. századi magyar —bizánci kapcsolatok feldolgozásának része, Makk Ferenc írta, Megjegyzések II. Géza történetéhez címmel. A szerző II. Géza uralkodása utolsó, 1156—1162 közti időszakának külpolitikai kérdéseit vizsgálja. Erre a periódusra az 1148—1155-ös évektől eltérően nem a fegyveres konfrontációk vállalása a jellemző, hanem a diplomáciai ügyeskedés. A helyzet bonyolultságát jól érzékelteti, hogy 1156-1162 között kétszer következett be radikális fordulat a magyar külpolitikában. Ennek okait kutatva elemzi a szerző a XII. századi Európa politikai viszonyait és a magyar uralkodóház belső hatalmi viszálykodásait, mivel csak ezek együttes vizsgálata adhatja meg a változások magyarázatát. Megállapítja, hogy az említett évek hatalmi viszonyainak

A kiskorú gyermekek nevelése, tartása fennálló házasság esetén megoldott, problémamentes. Ha a házassági együttélés megszakad, vagy a házasság felbontására kerül sor, társadalmi igény, hogy a gyermek, vagy gyermekek megfelelő eltartásáról az idevonatkozó rendelkezések szerint — a szülők közös megegyezése hiányában — a bíróságok döntenek. A rendelkezések adóttak. A Családjogi Törvény 60. §-a kimondja, hogy rokoniával szemben az jogosult tartásra, aki magát eltartani nem tudja és akinek tartására kötelezhető házastársa sincs. A kiskorú gyermek magát eltartani nem tudja, ezért jogosult a tartásra. A jogszabály értelmében tartásra a munkaképes leszármazó is jogosult, ha erre szükséges tanulmányai folytatása érdekében rászorul. A 62. § szerint a házastárs köteles eltartani háztartásában a vele együttélő házastársának olyan tartásra szoruló gyermekét, mostohagyereket, akit házastársa az ő beleegyezésével hozott a közös háztartásba. Ebben az esetben a tartási kötelezettség mindkét házastársat egy sorban terheli. De: a tartásra jogosultság sorrendjében a gyermek a házastársat és az elvált házastársat, a házastárs és az elvált házastárs pedig — egymással egy sorban — a többi rokont megelőzi. A jogosultság sorrendje tehát: 1. gyermek, 2. házastárs és elvált házastárs (a volt házastárs, amennyiben a házasság felbontását követő öt év eltelté után válik rá szorultá, volt házastársától csak különös méltánylást érdemlő esetben követelhet tartást), 3. egyéb rokonok. További „rangsorolás”: ha valaki több jogosult eltartására köteles, de mindegyiket nem képes eltartani, a mostohagyermek és a mostohaszülő az egyéb rokont, a leszármazó, a felmenő rokont, a közelebbi rokon a távolabbi rokont megelőzi. Több egy sorban kötelezett között a tartási kötelezettség a kereseti, jövedelmi, vagyoni viszonyaik és teljesítőképességük arányában oszlik meg, feltéve természetesen, hogy

nincs más, aki az adott helyzetben a tartást igénylőt megelőzően a jogosultság szempontjából.

Valamennyi tartásra vonatkozó egységes rendelkezés, hogy hat hónappal régebbi időre tartási követelést csak akkor lehet visszamenőleg érvényesíteni, ha a jogosultat a követelés érvényesítésében mulasztás nem terheli. Ha bármelyik tartás megállapításának alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás következett be, a felek — akár a kötelezett, akár a jogosult — a tartás összegének megváltoztatását kérhetik a bíróságtól. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a tartásdíj összegét közös megegyezéssel állapították meg az érdekelték egymás között.

A 12/1974. sz. minisztertanácsi rendelet szerint a gyermektartásdíjat úgy kell megállapítani, hogy az gyermeknek elérje a kötelezett átlagos munkabérének és az őt megillető juttatásoknak a 20%-át. A munkabérhez hozzá kell számítani minden egyéb bérjellegű juttatást, továbbá minden egyéb rendszeres jövedelmet, így a részesedést, prémiumot, jutalmat, egyéb jövedelmet.

A bíróság a tartásdíjat az összes körülmények mérlegelése alapján és a gyermek szükségleteinek figyelembevételével 20%-nál alacsonyabb, vagy magasabb összegben is megállapíthatja. Ha két, vagy több gyermek tartásáról van szó, különösen, ha a gyermekek nem egy helyen vannak elhelyezve, a tartásdíjat úgy kell megállapítani, hogy egyik gyermek se kerüljön a másiknál kedvezőtlenebb helyzetbe. A bíróság a tartásdíj százalékos megállapítása esetén forintban is megjelöli a tartásdíj alapösszegét, de a százalékos arány mellőzésével határozott összegben és bizonyos juttatások százalékában, vagy határozott összegben is írhat elő kötelezettséget. A tartásdíjat a gyermek törvényes képviselője, illetőleg a gyermek gondozója kezéhez kell kiutalni. A felvétellel jogosult személy köteles a tartásdíjat a gyermek szükségleteire

fordítani. Ezt a gyámhatóság ellenőrizheti.

Ha a kötelezett ismeretlen helyen tartózkodik, vagy a tartásdíj behajtása más okból átmenetileg lehetetlen, de a tartást a gyermeket gondozó szülő sem képes biztosítani, a bíróság az ügy összes körülményeinek alapos vizsgálata után elrendelheti a tartásdíjnak az állam által való ideiglenes folyósítását. Az állam által ideiglenesen előlegezett összeg a tartásdíj fizetésére kötelezett késedelmi kamattal együtt köteles az államnak megtéríteni. A Legfelsőbb Bíróság a tanulmányait folytató nagykorú gyermek tartásáról elvi döntést adott ki. Amint az előzőekben már említettem, a munkaképes leszármazó is tartásra jogosult, ha erre a szükséges tanulmányainak folytatása érdekében rászorul.

A gyermek érdekeinek védelme és a társadalmi érdek is megkívánja, hogy a gyermek mindaddig kapja a tartást, amíg a szükséges tanulmányait folytatja. Eketős érdek érvényesülésének előmozdítását zavartalan családi kapcsolat esetén a szülők alapvető erkölcsi kötelezettségüknek tartják. A társadalmi fejlődés szempontjából kívánatos és indokolt, hogy a társadalom tagjai minél műveltebbek legyenek, minél magasabb képzettséget szerezzenek, s azok, akik korábbi tanulmányaik eredményeként arra alkalmasnak bizonyultak, a főiskolai, egyetemi végzettséget is megszerezzék. A családi kapcsolat meglazulása sem lehet azonban indok arra, hogy az említett érdekek háttérbe kerüljenek.

A tartásdíj mértékének megállapításánál egyik tényező a továbbtanuló gyermek indokolt szükséglete. E vonatkozásban figyelemmel kell lenni a gyermekeknek a továbbtanulással szükségképpen együttjáró kiadásaira, de számításba kell venni mindazt a támogatást is, amelyet az állam, a társadalom nyújt (állami, társadalmi ösztöndíj, szociális segély, tandíjkedvezmény, az elhelyezés, az étkezés terén nyújtott kedvezmény), a gyermek esetleges rendszeres jövedelmét és vagyonát. A gyermektartásdíj mértékének további tényezője a tartásra kötelezett szülő teherbíró képessége. A szülő a munkaképes nagykorú gyermek tartása érdekében nem köteles saját szükséges tartását és kiskorú gyermekének szükséges tartását megszorítani. A tartásra kötelezett szülő és kiskorú gyermekének szükséges tartását illetően jelentősége van a kereseti, jövedelmi és vagyoni viszonyoknak, a családi és személyes körülményeknek, s a bíróságok ezek gondos mérlegelésével bírálják el, hogy adott esetben a nagykorú munkaképes továbbtanuló gyermek részére a szülő tartásdíj fizetésére milyen mértékben képes.

Dr. Csohány László

Mesterséges legelő

A Szibériai Mezőgazdasági Kutatóintézet tudósai megoldották az állatok téli friss takarmányellátásának problémáját — mesterséges rétkifejlesztésével. Az egyik Omszk környéki kolhozban már működik is egy ilyen telephelykomplexum. Egy széles kenderő összetört szalmát őntenek; ez játssza majd a talaj szerepét. Ebbe vetik a csíráztatott fűmagot. A tápanyagot csepegtető-öntöző

berendezés juttatja a helyszínre. A napfényt lámpák helyettesítik. A fű már egy hét múlva elér a kívánt magasságot. Ily módon a kolhoz naponta tíz tonna zöldtakarmányt arat. Ezzel a mennyiséggel ezerkét száz tehenet lehet táplálni. Nemcsak a fűvet aratják, hanem egyidejűleg a „talajt” is. Az állatok ugyanis szívesen foglalkoznak a szétördelt, tápanyagokkal átitatódott szalmával.

Kártyaexport

Négyezerötven ezer csomag francia kártya kerül ki évente külföldre, elsősorban Hollandiába, Libanonba és Törökországba a Karádi ÁFESZ gerézdusztai kisüzeméből. A 88 lakosú Somogy megyei településen három éve kezdtek el gyártani — a Budapesti Kártyagyárral kötött szerződés alapján — az „ördög bibliját”, s az évi 400 ezer dollár hasznot hoz.

Petrovics István